

Namsos Bys Historielag – Namsos Menighetsråd

Namsos 20.6.24

Til alle seniorene i Namsos!

Historisk spennende tur til Nærøykirka!

Arrangeres lørdag 17. august 2024 med avgang fra byen kl. 0900. Avgang fra Coop Ekstra på østre byområde. Gode parkeringsforhold.

Her tilbyr vi en unik tur på skikkelig historisk grunn gjennom Namdalen til Nærøy gamle kirke. Denne kirka er unik i Norgeshistorien. Bygd rundt 11-1200, noe samtidig som Trondenes kirke i Harstad. Disse to kirkene var hovedkirkene langs kysten i flere århundrer. Ved Nærøykirka ble det viktige dokumentet Kongespeilet forfattet i 1253. Se vedlegg: «Notater fra Norges Historie».

Nærøykirka henger også sammen med familien Sverdrups framvekst i Ytre Namdalen. Turen arrangeres som en guidet busstur; først over Høylandet til Foldereid. Der tar vi en kaffepause og et besøk i Foldereid kirke. Ferden går deretter til Nærøykirka. Dit blir vi skyset over sundet til selve kirkegrunnen, hvor vi blir mottatt av lokal guide som vil gi oss ytterligere kunnskaper om kirka og tilhøva der ute.

Etter at vi har gjort unna den delen av turen drar vi til Rørvik, hvor vi spiser middag på Norveg. Etter middagen kjører vi til Lauga, hvor Gunnar Hojem vil fortelle mye om sagaen til familien Sverdrup. En familie med stor innflytelse i Norges-historien. De spenner fra godseiere, professorer, skolegryndere, stortingspresidenter og partistiftere, som Johan Sverdrup. Dessuten Eidsvoldsmannen Georg, som vi skal besøke minnebautaen etter.

Forøvrig må vi huske en av de største polarforskerne vi har hatt, Otto Sverdrup.

Det blir guiding hele veien til vi er vel hjemme ut på kvelden den 17.8.

Prisen for hele turen med buss, ferje, mat, guiding og det hele blir kr. 850,00 pr. deltager.

Påmelding på telefon 913 76 610 til Gunnar Hojem, eller E-mail: hojemg47@gmail.com. (Da Astrid Angelus er på ferie i juli) innen 10.8. – Vi har foreløpig bare 50 plasser – så ikke nøl - meld deg på nå!

Med vennlig hilsen

NAMSOS BYS HISTORIELAG

Gunnar Hojem, styreleder

NAMSOS MENIGHETSRÅD

Astrid G. Angelus, diakon

Notater fra Norges Historie:

Om Kongespeilet og dets innhold og betydning:

Kongespeilet (på norrønt Konungs skuggsjá), på latin Speculum Regale, er et fyrstespeil, læreskrift i samfunnskunnskap og samfunnsmoral fra midten av 1200-tallet. Forfattet mens Håkon Håkonson var konge i Norge og omhandler kongens makt, naturforhold og teologi, samt praktiske råd for oppførsel, tale og antrekk. Kongespeilet legger vekt på ytre handlinger som kan læres og ikke på sinnelag. Det er blitt karakterisert som det eneste monumentale verket fra norsk middelalder. Det meste av den norrøne litteraturen fra denne tid ble skrevet på Island, mens Kongespeilet er skrevet i Norge. Mest sannsynlig ved Nærøykirka. Kongespeilet er en lærebok for sønnene til kong Magnus Lagabøte. Kongespeilet forteller også meget om verden sett fra Norge, preget av den tid da Norge bestod av Norgesveldet som var mye større enn dagens Norge. Den gangen var også Grønland, Island, Færøyene, Shetland, Hebridene og Man i Irskesjøen en del av dette kongedømmet.

Lærebok for kongssønnene:

I 1250-årene ga forfatteren av Kongespeilet en kort og instruktiv beskrivelse av hvordan kjøpmenn kunne gå i kompaniskap og skyte gods og arbeid sammen i «felag»:
«Men dersom godset ditt vokser sterkt i kjøpferder, da skal du skifte det i tre luter (deler). Legg en tredjedel i felagsgjerd med de menn som støtt sitter i gode kjøpsteder og som er pålitelige og vel kyndige i handel. Men to luter skal du skifte på forskjellige steder og kjøpferder. Da er det minst å vente at alt skal gå tapt på en gang, når godset ditt er flere steder på samme tid.» -- Det er jo god praksis for en forsiktig handelsvirksomhet den dag i dag. Den offisielle kongeideologien kom klart til uttrykk både i Kongespeilet og i Fagrskinna (et skrift som ble skrevet tidlig i Håkon Håkonsons tid som konge). Dette skal også være skrevet her i Trøndelag. I avsnittet om hirdmannen holdes det høviske atferdsidealet opp klarere enn i noe annet norsk verk; det blir fremstilt som en helhet av forstand, moralsk fremferd og kultivert opptreden.

Sterkere enn sagaene om Håkon og Magnus betoner Kongespeilet kongens høye og overordnede stilling i samfunnet. I fortsettelse av tradisjonen fra Sverres tale mot biskopene. Men mindre propagandistisk enn der, hevder verket en teokratisk oppfatning av kongedømmet. Det er kongens spesielle forhold til Gud som rettferdiggjør hans makt. Nærheten mellom Gud og kongen understrekes flere plasser. Kongen er Guds stedfortreder på jorden – «han er så opphøyet og æret på jorden, så alle må bøye seg for ham som for Gud». I samsvar med dette er det at Kongespeilet legger særlig vekt på å gi retningslinjer for kongens virksomhet som øverste dommer.

Det er ingen tvil om at forfatterne av Kongespeilet var blant de geistlige som tjente Håkon Håkonsson. Dette verket ga betydelige impulser til det omfattende kongelige lovgivningsarbeidet som kong Magnus tok initiativ til og som i ettertid ga ham tilnavnet Lagabøte, eller lovforbedreren. Landsloven fra 1274 som vi feirer i år har direkte innslag fra Kongespeilet og står veldig nær de prinsippene som ble fastlagt i Kongespeilet.

Kongehirden er omtalt i allerede i Kongespeilet og i Magnus Lagabøters tid mellom 1273 og 1277 ble Hirdskræen utformet nærmest som en lov. På denne tiden var hirden i ferd med å bli en større maktfaktor i kongens tjeneste. Hirdskræen og Kongespeilet utformet bestemmelser om Hirdens rangklasser. Det var i alt 5 forskjellige nivåer her.

Som man ser er dokumentet vi kaller Kongespeilet av stor og vesentlig betydning for den norske lovgivning fra rundt 1274 og frem til moderne tid. Magnus Lagabøters Landslov feires i år med et stort jubileum for å markere viktigheten av denne. Da er det en god historisk kunnskap å vite at grunnlaget for denne ble laget her i Namdalen – ved Nærøykirka.

Namsos Bys Historielag,

13. mai 2024,

Gunnar Hojem, styreleder

Kilder: Wikipedia. Norges Historie, bind 3 – Under kirke og kongemakt 1130-1350